

BÀI 16

SÓNG. THỦY TRIỀU VÀ DÒNG BIỂN

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài học, HS cần :

1. Về kiến thức

- Biết được nguyên nhân hình thành sóng biển, sóng thần.
- Hiểu rõ vị trí giữa Mặt Trăng, Mặt Trời và Trái Đất đã ảnh hưởng tới thủy triều như thế nào.
- Nhận biết được sự phân bố của các dòng biển lớn trên các đại dương cũng có những quy luật nhất định.

2. Về kĩ năng

Từ hình ảnh và bản đồ, tìm đến nội dung của bài học.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC

- Vẽ phóng to các hình 16.1, 16.2, 16.3 trong SGK.
- Bản đồ các dòng biển trên thế giới (bản đồ thế giới).

III. MỘT SỐ ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

- Trọng tâm của bài là mục II. Thủy triều và mục III. Dòng biển.
- Trong một tháng, thủy triều lớn nhất vào thời kì trăng tròn và không trăng. Trong một năm, thủy triều lại có hai lần lớn vào các ngày xuân phân và ngày thu phân ; đó là lúc Mặt Trời chiếu ánh sáng thẳng góc vào Xích đạo, sức hút của Mặt Trời đối với Trái Đất lúc đó là lớn nhất.
- Cần lưu ý HS : Mặt Trăng tuy nhỏ hơn Mặt Trời khá nhiều, nhưng Mặt Trăng có sức hút với khối nước biển rất lớn, vì Mặt Trăng ở gần Trái Đất hơn nếu so với Mặt Trời.

2. Về phương pháp

- Toàn bộ bài này GV nên tổ chức đàm thoại và thảo luận trên cơ sở hình và bản đồ.
- Kết thúc bài giảng, GV nên cho HS làm việc theo nhóm với câu hỏi sau "Chứng minh rằng chuyển động của dòng biển là có theo quy luật và chịu ảnh hưởng của các loại gió thường xuyên như gió Mậu dịch, gió Tây ôn đới".

3. Gợi ý trả lời một số câu hỏi

Mục II – Thủy triều.

– Câu hỏi :

Dựa vào hình 16.1 và 16.2, hãy cho biết vào các ngày có dao động thủy triều lớn nhất, ở Trái Đất sẽ thấy Mặt Trăng như thế nào ?

Trả lời :

Không trăng hoặc trăng tròn.

– Câu hỏi :

Dựa vào hình 16.1 và 16.3, cho biết vào các ngày có dao động thủy triều nhỏ nhất, ở Trái Đất sẽ thấy Mặt Trăng như thế nào ?

Trả lời :

Trăng khuyết

Mục III – Dòng biển

– Câu hỏi :

Dựa vào hình 16.4 hãy chứng minh rằng có sự đối xứng nhau của các dòng biển nóng và lạnh ở bờ Đông và bờ Tây các đại dương ?

Trả lời :

Ví dụ ở Bắc Đại Tây Dương

- + Khoảng 30° B bờ Đông Đại Tây Dương có dòng biển lạnh, bờ Tây của Đại Tây Dương có dòng biển nóng.
- + Khoảng 60° B ở bờ Đông Đại Tây Dương có dòng biển nóng, bờ Tây của Đại Tây Dương có dòng biển lạnh.

IV. TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Mở bài

Ở lớp 6, chúng ta đã biết các ngày thủy triều lên cao nhất vào ngày trăng tròn và không trăng ; ngược lại những ngày trăng lưỡi liềm vào thời kì đầu và cuối tháng thì thủy triều thấp nhất, nhưng chúng ta chưa biết những lúc đó Mặt Trăng nằm ở vị trí nào so với Trái Đất và Mặt Trời... bài hôm nay sẽ bổ sung kiến thức về thủy triều mà lớp 6 các em chưa học đến.

2. Tổ chức dạy học

Ngoài việc hướng dẫn HS quan sát các hình 16.2 và 16.3 để thấy được mối quan hệ vị trí giữa Mặt Trăng, Mặt Trời và Trái Đất khiến cho trong mỗi tháng thủy triều khi mạnh (triều cường), khi yếu (triều kém) ; GV nên tổ chức cho các nhóm HS quan sát bản đồ các dòng biển trên đại dương thế giới, thảo luận theo dàn ý sau :

- Nơi xuất phát, hướng chảy và quá trình thay đổi hướng chảy của các dòng biển nóng.
- Nơi xuất phát và hướng chảy của các dòng biển lạnh ở hai bán cầu.
- Những dòng biển lạnh ở bán cầu Bắc, thường xuất phát ở khoảng vĩ độ nào ? Ở bờ nào của đại dương, chảy về đâu ?
- Sự đối xứng các dòng biển nóng và lạnh giữa bờ Đông và bờ Tây đại dương ở khoảng vĩ tuyến $30^{\circ} - 40^{\circ}$ và ở vùng cực diễn ra như thế nào ?